

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 28. augustā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits,

kolēģijas sēdē izskatījusi Administratīvās rajona tiesas pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 142/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Latvijas Republikas Advokatūras likuma (turpmāk – Advokatūras likums) 17. panta otro daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma nosaka: “Pēc procesa virzītāja rakstveida informācijas saņemšanas no zvērinātu advokātu pienākumu pildīšanas uz pirmstiesas kriminālprocesa un tiesvedības krimināllietā laiku atstādina tos zvērinātus advokātus, kuri ir aizdomās turētie vai apsūdzētie tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas saistīts ar zvērināta advokāta profesionālo pienākumu veikšanu, vai kuriem Kriminālprocesa likumā paredzētajā kārtībā kā drošības līdzeklis piemērots noteiktas nodarbošanās aizliegums.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa vērtē likuma normas atbilstību Satversmes normām. Savukārt Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot administratīvo lietu. Saskaņā

ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktu pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot administratīvo lietu pirmajā instancē, uzskata, ka norma, ko iestāde ir piemērojusi vai kas administratīvajā tiesas procesā būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst Satversmei.

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir administratīvā lieta Nr. A420225424, kas ierosināta pēc personu pieteikumiem par tādu administratīvo aktu atcelšanu, ar kuriem no zvērinātu advokātu pienākumu pildīšanas uz tiesvedības krimināllietā laiku atstādināti zvērināti advokāti, kuri apsūdzēti tīšu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas saistīti ar zvērināta advokāta profesionālo pienākumu veikšanu. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Līdz ar to pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam tiesas uzskats par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmei ir juridiski jāpamato. Tiesai pieteikumā ir jāietver juridiski argumenti gan par apstrīdētās normas saturu, gan par Satversmē ietvertās tiesību normas saturu un šo normu pretrunu, kuru nav iespējams atrisināt ar juridiskām metodēm. Tiesai pieteikumā jānorāda juridisko argumentu kopums, kas ir nepieciešams un vienlaikus arī pietiekams prasījuma apmierināšanai.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesu varas institūcijai jāatbilst vairākām prasībām, lai to atzītu par “taisnīgu tiesu” Satversmes 92. panta pirmā teikuma izpratnē. Lai administratīvā tiesa, īstenojot kontroli pār izpildvaras lēmumiem, varētu nodrošināt personas tiesības uz taisnīgu tiesu, tai jābūt tiesībām izvērtēt visus lietā būtiskos apstākļus un pārbaudīt pārsūdzēto lēmumu gan no faktu, gan tiesību viedokļa (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2017-08-01 12.2. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts, ka apstrīdētā norma paredz iestādes pienākumu izdot obligāto administratīvo aktu, ja ir konstatēti tajā norādītie formālie kritēriji, bez iespējas izvērtēt šādas rīcības samērīgumu vai nepieciešamību konkrētajos faktiskajos apstākļos. Savukārt tiesai, pārbaudot šāda administratīvā akta tiesiskumu, neesot piešķirta pilna jurisdikcija – tiesas kontrole aprobežojoties ar formālu priekšnoteikumu izpēti, nevis lietas būtības izvērtēšanu. Apstrīdētajā normā paredzētā atstādināšanas kārtība nesamērīgi ierobežojot personas tiesības uz taisnīgu tiesu un neatbilstot Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Advokatūras likuma 17. pantā ir paredzēti vairāki gadījumi, kad zvērināts advokāts tiek vai var tikt atstādināts no pienākumu pildīšanas. Tādējādi likumdevējs jau ir izdarījis lietderības apsvērumus, nosakot kuros gadījumos iestādei ir rīcības brīvība un kuros – pienākums izdot obligāto administratīvo aktu. Pieteikumā nav pamatots, ka no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izriet likumdevēja pienākums noteikt tādu tiesisko regulējumu, kas visos gadījumos paredz iestādei rīcības brīvību, izdodot administratīvo aktu par zvērināta advokāta atstādināšanu no pienākumu pildīšanas, un līdz ar to arī tiesas kompetenci pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi kļūdu rīcības brīvības izmantošanā. Proti, pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums liedz likumdevējam paredzēt tiesisko regulējumu, kurā iestādei noteikts pienākums izdot obligāto administratīvo aktu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Administratīvās rajona tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 142/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa